

Obsah

Úvodem	11
Kapitola prvni Vznik teorií světových systémů	16
Kapitola druhá Sociální a světové systémy	22
Kapitola třetí Vznik a charakteristika moderního světového systému	25
Kapitola čtvrtá Dynamika moderního světového systému	28
Kapitola pátá Středověká předehra	37
Kapitola šestá Fáze vývoje moderního světového systému	47
6.1 První fáze 1450–1640	47
6.2 Druhá fáze 1640–1760	55
6.3 Třetí fáze 1760–1914	59
6.4 Světový systém ve 20. století – čtvrtá fáze od roku 1917	66
6.5 Exkurz: Logika světového systému na příkladu zavádění měrných soustav	69
Kapitola sedmá Dynamika soudobého světového systému	72
7.1 Snižování ekonomického růstu	72
7.2 Prohlubování nerovností	77
7.3 Nízká mobilita ve světovém systému	81

7.4 Úpadek USA	85
7.5 Nárůst moci nadnárodních korporací	87
7.6 Globalizace a světový systém	90
Kapitola osmá	
Struktura dnešního světového systému	92
Kapitola devátá	
Světový systém v neevropském světě	98
9.1 Světový systém a Latinská Amerika	98
9.2 Světový systém a Čína	107
9.2.1 <i>Jaká je budoucnost Asie?</i>	112
9.3 Afrika a světový systém	117
Kapitola desátá	
České země a světový systém	122
Kapitola jedenáctá	
Světový systém a budoucnost	134
Kapitola dvanáctá	
Kritika teorie světového systému	138
12.1 Teorie světového systému a marxismus	144
12.2 Světový systém 13. století podle Janet Abu-Lughodové	149
12.3 Globální systém Andre Gundera Franka a Barry K. Gillse	151
12.4 Mnoho světových systémů Christophera Chase-Dunna a Thomase D. Halla	153
12.4.1 <i>Exkurz: Velmi malý světový systém v Čechách 6.–9. století</i>	156
12.4.2 <i>Struktura a vývoj světového systému</i>	162
12.4.3 <i>Dynamika světového systému</i>	163
12.4.4 <i>Kapitalistická fáze vývoje světového systému</i>	164
12.4.5 <i>Semiperiferie</i>	166
12.4.6 <i>Model vytváření hierarchií</i>	167
Kapitola třináctá	
Wallersteinův epistemologický obrat	171
13.1 Eurocentrismus v sociálních vědách	173
13.2 Krize geokultury světového systému	178
13.3 Krize moderní vědy a její východiska	180
13.4 Problémy Wallersteinova přístupu	186

Přílohy	191
Literatura	193
Summary	203
Jmenný rejstřík	205

Sociologické vědy dialog s historií od svého vzniku. Zatřetí historie se až do 19. století zabývala hlavně „bírozami a papovnicí“ a nikoli celou společností, sociologie jako mladší věda vznikla teprve v této době, zděračňovala primum a odboovala do pozadí historické příčiny existence současných jevů. Neat proto divit, že stále více historiků a sociologů usiluje o navazování vzájemného dialogu, který by mohl slavný onon věd zornit. Velmi záhy se objevilo několik témat, které byly jak důležitým tématem současnosti, tak uclly i bohatou historií. Na prvním místě to byl ranozřejmý vznik moderní společnosti. Přechodem od společnosti tradiční ke společnosti moderní se zabývali snad všichni klasické sociologie 19. století. Patrně dva nejvýznamnější z nich, Karl Marx a Max Weber, zavrdli jako usičení faktor tohoto přechodu vznik kapitalizmu. Jejich přístup inspiroval celé generace dalších autorů a autorok. Inspiroval také tzv. světový přístup spojený s jménem Immanuel Wallersteina a dalších autorů, který vzniká v 70. letech 20. století. Tento přístup rozšířil historickou sociologii kapitalizmu o takové kategorie, jako je prostír nebo náoba štata při jeho utváření, nábramí mái rozstředěného obchodu na tiker výroby vykorisťování chudších regionů bohatšima a mái ideologie beruaci si čisto pláť „sestronac“ vědy při udržování tohoto systému. Na tomto místě se pokusíme zodpovědět otázku, proč je dnes – třicet let po jeho vzniku – podle našeho názoru důležité zabývat se světový sociologu tradici sociologického opšení.

Přátka velké popularity světový přístup záhy po jeho vzniku tkvi v tom, že nastolil nové otázky, které si sociální vědy dosud ukladaly, a otvírali terasata, jmaž se nezabývaly. Podle Wallersteina a dalších je svět prosožený víc, než se zdá, a tato skutečnost je výsledkem několik staletí rozvoje histozičského procesu. Až do nedávna se vědění sociologických prací pohybovala v rámci tzv. společnosti vynečené národním štatem. I práce s tzv. globálním přístupem se téměř výlučně opíraly o komparaci národních štátů. Světový přístup se rozhodl kníž zřetřením reality pignomacím náze z tohoto pohledu oparit štát jako jednotku analýzy a na jeho místo detatití elementu štátu a mezenkými variacím propojené vědění územní